

Låsmästaren

Tidning för Sveriges Låssmedmästares Riksförbund

Nr 4-2008

**Rapport:
Skydd 2008**

Allt om nyheterna, produkterna, seminarierna och vem som var där - för dig som inte var det...

/sid 14-21

Deltagarrekord på årets utbildningsdagar!

Kassaskåpsmästaren

**Johan Olsen
- verklighetens
Frans Jaeger...**

År 1874 startade smidesmästaren Johan Olsen en kassaskåpsfabrik. Johan Olsen var en verklighetens Frans Jaeger; än idag, 150 år senare, anses kassaskåp från a/s Joh. Olsen Pengeskåpsfabrik vara bland de bästa och säkraste i världen!

/sid 24

Nät som fångar

Norges Frans Jaeger, kassaskåpsfabrikant Johan Olsen, på en malning av S. Helten.

Interiör och arbetare i kassaskåpsfabriken på Hasleveien.

1905 gick Johan i konkurs, som detta dokument visar. Men han var snart tillbaka. Med en ny kassaskåpsfabrik där fun och äldste som stod som officiella ägare. Men med Johan själv som direktör förstås.

Kassaskåpsmästaren från Norge som var verklighetens Frans Jaeger

År 1874 startade den norske smidesmästaren Johan Olsen en kassaskåpsfabrik. Johan Olsen var en verklighetens Frans Jaeger, år idag, 150 år senare, anses kassaskåp från a/s Joh. Olsens Pengeskåpsfabrik vara bland de bästa och säkraste i världen! På sin hemsida www.safeservice.info presenterar älskmästaren Odd Ullebørg den gamle kassaskåpsfabrikanten och hans livsgärning, i ord och gamla dokument.

Grundaren av den norska kassaskåpsfabriken, Johan Olsen, föddes 1849 i Høgeleken i strax utanför Oslo, som då hette Christiania.

Han fick sin utbilda i smideskonst vid namn Anders Andersen och 1871 fick den 22-åriga Johan gesällbrev som smed.

De år senare, 1874 för Johan borgarhöv i Christiania. Borgarhöv var ett slags hemarbetsbevis med rätt att starta företag i staden. Johan etablerar sig nu som sin egen smidesmästare med adress Övre Slots gat 17, och hans livsverk, Joh. Olsens Pengeskåpsfabrik, ser dagens ljus.

Isledningsvis tillverkar och säljer han mest byggbeslag. Men också, som en förning av vad som kallas skall, en del äldsta järmskåp.

Bankövert i Trondhjems handelsbank. Konstruerat och byggt av Johan Olsen år 1907.

1876 gifter han sig, hustrun heter Selma Kristine Hofnquist. Hennes yrke anges som piga. Johans verksamhet som kassaskåps-tillverkare förefaller blomstrat; i en bevarad prisconner, föremödligen från 1883, visar smideslåtaren Olsen prov på vad han kan erbjuda. Coanertens, alltså prislåten, upptar åtta olika äldsta järmskåp, alla uppger samma leverans med träfötter, i prisåtgången från 165 till 680 kronor. Därtill saluför äldstakåp järmskåp. De finns i två prislåten, för 200 kronor och 500 kronor.

Hattill på prisconneren istyrtur i heder-värda personen, en försäkringsdirektör,

en bankchef och en ryttmästare, att de fyllt ett skåp tillverkare, tillverkat av smideslåtaren Johan Olsen, med papper och protokoll och att de sedan ut-gått under skåpet till dess att järnet slag ut ett glöda av hetan. När det svalnat öppnas skåpet och man finner innehåll-let oskadat. Enligt kontrollrättarna bidrar en tunn extradör av järn till skåpets inre till detta utmärkte resultat.

Prisconneren pekar på en avbildning av en medalj, som tilläts företaget, med på ena sidan kung Oscar II:s namn och på andra sidan Oscar II:s namn och på andra sidan Oscar II:s namn och på andra sidan Oscar II:s namn.

1890 köper han tomt av en skåp- smideslåtaren och bygger där en ny fabrik för tillverkning av äldstakåp, men också dörrar och trappor. Adressen är Sogstoga 41.

Privat köper och säljer han under åren som kommer has och fastigheter inom och storn staden. Familjen flyttar flera gånger.

Kunst og Industriutstillingen i Christiania detta år.

Verksamheten växer. Johan flyttar flera gånger där de som följer till nya större lokaler. 1885 får fabriken telefon, som en av de första abonnenterna i stan. Numret är 257. I telefonkatalogen från Kristiani-ans telefonföretag och Bell telephone, det som senare ska bli norska televe-let, står det: "Olsen Joh Storgaden 18. Smed og mekanisk Fabrikation af jernkåbe".

1888 läser Johan Olsen genomföra ett spektakulärt äldstaprov med fabri-rens äldstakåp på Vippentoppen, skollen under kungens slott, Akershus fästning. Som utfaller till befrednethet. Han får massor på leveransen av kassa- och våldskåp till staten.

1890 köper han tomt av en skåp- smideslåtaren och bygger där en ny fabrik för tillverkning av äldstakåp, men också dörrar och trappor. Adressen är Sogstoga 41.

Privat köper och säljer han under åren som kommer has och fastigheter inom och storn staden. Familjen flyttar flera gånger.

1900 bygger han ny fabrik, denna gång på Trondhjemsveien.

Det var bra ut. Odl. Men något händer. Året är 1905. Samma år som smiden med Sverige upplöses. Då går Johan i konkurs.

1885 får fabriken telefon, som en av de första abonnenterna i stan. Numret är 257. I telefonkatalogen från Kristiani-ans telefonföretag och Bell telephone, det som senare ska bli norska televe-let, står det: "Olsen Joh Storgaden 18. Smed og mekanisk Fabrikation af jernkåbe".

Joh Olsen Pengeskåpsfabrik må ha gått över i andra händer än Jolans. Men han kan det han kan. Han vet hur man gör.

Och som vår tids moderna affärsmän- nare de kört en förtag i bottn, så star- tar entreprenören Jolans på nytt.

Den "nya" kassaskåpsfabriken får namnet Joh. Olsens a/s och ligger i bygd lokal på Marstrandgade 13. Styrelsen består av huss fru Selma Olsen och huss äldste Olof Buskerud. Själ- va Johan direktör.

1908 startar Olaf hos puppa. Han star- tar eget, Passerskåpsfabriken. Men i stället för Olaf kommer Johan andre son, Jacob Bakke-Aas in i styrelsen. Mammas Selma är kvar och Johan själv är, förstås, direktör. 1912 bygger Johan ny fabrik igen,

denna gång på Hasleveien 26.

1917, efter att ha varit direktör i 42 år, läser Johan Olsen pensionera sig. Det finns en bild av honom bakom åren i en rödbytt. Han ser nöjd men kanske lite trött ut. Samma år säljs Joh. Olsens a/s, Jolans nya beslag, till det gamla, Joh. Olsens Pengeskåpsfabrik a/s. Cirkeln är slut- ten igen, kan man väl säga.

Styrelsen i det sammanslagna företaget består av herrar Hermann Krag, Peter Krag och Francis Kjosov. Direktör för de största tre ären blir Johans son Jakob Bakke-Aas. Företagets aktiekapita- let är 150 000 kronor.

1921 tillbräker Gustav Andreas Kristian- sen som direktör för kassaskåps- fabriken. Kristiansen äger även Den Norske Vekt Fabrik a/s. Hans värdson heter Gunnar Kristiansen.

Den 15 maj 1928 avlider Johan på Menighetsnærums Kirkegård på Rosenborgstegen i Oslo, som den norska huvudstaden nu heter. Johan dör som inbaken. Selma hade gått bort 1920. Joh. Olsens efterlämnar nio styrelse- barn, sju i Norge, ett i Amerika och ett i Brasilien. Sammantaget hade Selma föt 13 barn, men fyra hade late över- livet till vuxen ålder.

Prislåta på kassaskåp från 1879.

Även låsen var rejalla dömsager i Jolans skåp. Här en bild ur Jolans katalog och samma lås som det slag ut i verkligheten. Garanterat dyrtika geogr. Eller?

Så såg det ut i en av Jolans fabriker - i verkligheten.

Lita snyggare blev det efter lite retusch i reklamen.

Johan blev 79 år gammal. Han efter- lämnade, officiellt, ingenting.

Samma år som Johan avlider blir det ny sty- relse i Joh Olsens Pengeskåpsfabrik; Herman Krag, Hjalmar Emanuel Olsens och Gustav Andreas Kristiansen. Hjal- mar Emanuel är lite släkt med Johan. 1912 förflyttar Herman Krag ut sty- relsen. Olsens och Kristiansen stannar kvar. De och deras barn och barnbarn ska bli väl odöda i den antika fabriken i 70 år, i styrelsen eller som disposen- ter för den dagliga verksamheten.

1934 kommer dock en förändring. Namnbyte igen. Den här gången till a/s Joh. Olsens pengeskåp fabrik och Den Norske Vektfabrik.

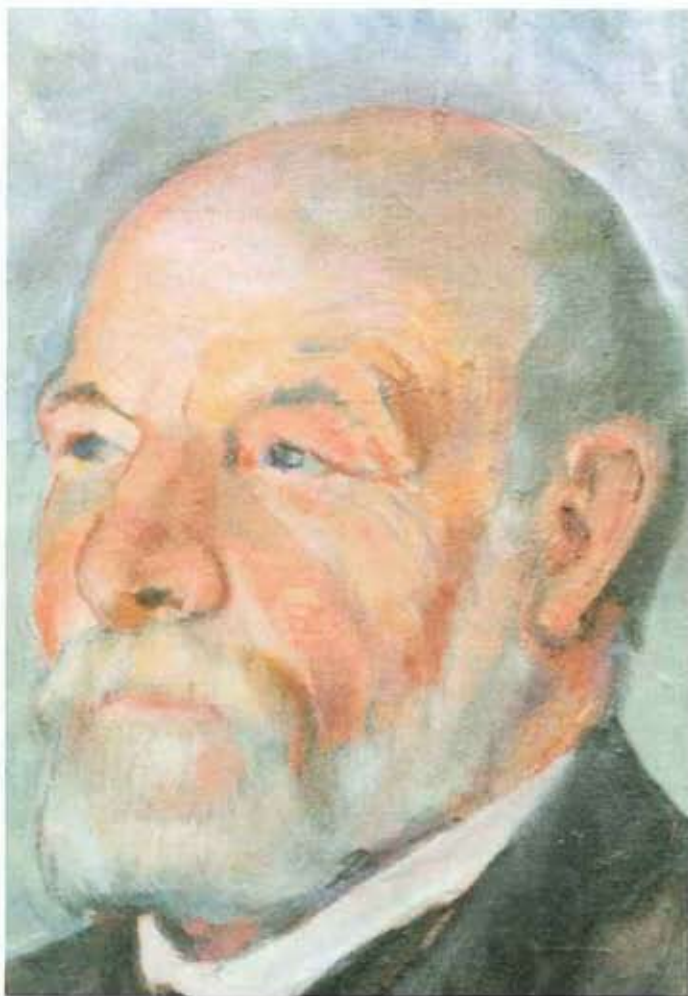
1936 lämnar Hjalmar Olsens över till sin son Per Vig, som blir dispo- sent tillsammans med Alf Kristiansen, far

till Olsens närstående Gunnar. De sätter länge i ledningen, till 1973, då Gunnar Kristiansen och Anders B. Vig, tillsammans får ta över rodet. Anders Vig lämnar skatan 2006 då han blir i pension. Gunnar Kristiansen sätter också kvar i ledningen till 2006, då åternya i kassaskåpsfabriken säljs till läsmesodföretaget AS/Eiendomsinngivning i Lillestrøm. Men själva fabriken på Hasleveien 26 uppbör - och rivs.

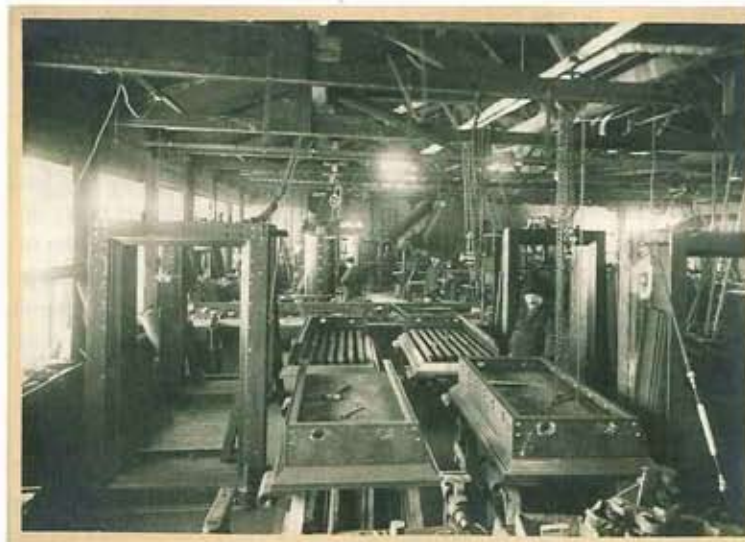
Med detta är storberättelsen för den antika kassaskåpsfabriken definitivt över, kan man säga. Joh Olsens Pengeskåpsfabrik blir ett dotterbolag till Eiendomsinngiv- ning, som har Knut Kildahl, Norske Læsemedlemsforeningens ordförande, som VD. Verkstad och lager flyttar till Lille- strøm. Därtill ska man, livse Gunnar Kristiansen, skicka leveransen av reserv- delar och service till Joh Olsens kassa- skåp, valdörrar och andra produkter på marknaden. Samt ha viss produktion av mindre skåp och lösnings för värdörrarvart.

2007 lämnar den siste av de "gamla" ägarna i Joh Olsens, Gunnar Kristian- sen, företaget. Han efterträts av Jan Christor Dahl.

Text: Lars Dahlöf

Norges Frans Jaeger, kassaskåpsfabrikant Johan Olsen, på en målning av S Holter.

Interiör och arbetare i kassaskåpsfabriken på Hasleveien.

1905 gick Johan i konkurs, som detta dokument visar. Men han var snart tillbaka. Med en ny kassaskåpsfabrik där frun och äldste sonen stod som officiella ägare. Men med Johan själv som direktör förstas.

Kassaskåpsmästaren från Norge so

År 1874 startade den norske smidesmästaren Johan Olsen en kassaskåpsfabrik. Johan Olsen var en verklighetens Frans Jaeger, än idag, 150 år senare, anses kassaskåp från a/s Joh. Olsen Pengeskåpsfabrik vara bland de bästa och säkraste i världen!

På sin hemsida www.safeservice.info presenterar låsmästaren Odd Ulleberg den gamle kassaskåpsfabrikanten och hans livsgärning, i ord och gamla dokument.

Grundaren av den norska kassaskåpsfabriken, Johan Olsen, föddes 1849 i Bøgeløkken strax utanför Oslo, som då hette Christiania.

Han fick så småningom gå i lära hos en smidesmästare vid namn Anders Andersen och 1871 fick den 22-årige Johan gesällbrev som smed.

Tre år senare, 1874 får Johan borgarbrev i Christiania. Borgarbrevet var ett slags hemortsbevis med rätt att starta företag i staden. Johan etablerar sig nu som sin egen smidesmästare med adress Øvre Slotts gate 17, och hans livsverk, Joh. Olsen Pengeskåpsfabrik, ser dagens ljus.

Inledningsvis tillverkar och säljer han mest byggbeslag. Men också, som en föraning av vad som komma skall, en del eldfasta järnskåp.

Bankvalvet i Trondhjems handelsbank. Konstruerat och byggt av Johan Olsen år 1907.

1876 gifter han sig, hustrun heter Selma Kristine Holmquist. Hennes yrke anges som piga.

Johans verksamhet som kassaskåps-tillverkare förefaller blomstra; i en bevarad priscourant, förmodligen från 1883, visar smedmästare Olsen prov på vad han kan erbjuda. Couranten, alltså prislistan, upptar åtta olika eldsäkra järnskåp, alla uppges kunna levereras med träfot, i prislägen från 165 till 680 kronor. Därtill saluförs eldsäkra järndörrar. De finns i två prislägen, för 200 kronor och 500 kronor.

Ned till på priscouranten intygar tre heder-värda personen, en försäkringsdirektör,

en bankchef och en ryttmästare, att de fyllt ett eldfast järnskåp, tillverkat av smidesmästare Johan Olsen, med papper och protokoll och att de sedan eldat under skåpet till dess att järnet såg ut att glöda av hettan. När det svalnat öppnas skåpet och man finner innehållet oskatt. Enligt kontrollanterna bidrar en tunn extradörr av järn till skåpets inre till detta utmärkta resultat.

Priscouranten pryds av en avbildning av en medalj, som tilldelats företaget, med på ena sidan kung Oscar II:s namnchiffer och orden Broderfolkens vel (Norge och Sverige var i union) och på den andra förklaras att det handlar om Kongens Prismedaille vid

Kunst og Industriutstillingen i Christiania detta år.

Verksamheten växer. Johan flyttar flera gånger de år som följer till nya större lokaler.

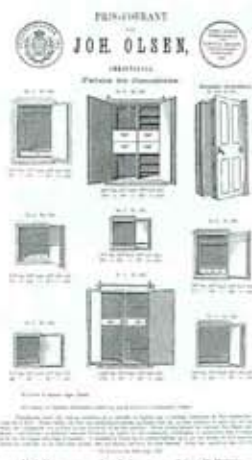
1885 får fabriken telefon, som en av de första abonnenterna i stan. Numret är 257. I telefonkatalogen från Kristianias telefonforening och Bell telephone, det som senare ska bli norska televerket, står det: "Olsen Joh Storgaden 18. Smed og mekanikus .Fabrikation af jernskabe".

1888 låter Johan Olsen genomföra ett spektakulärt eldningsprov med fabriken eldfasta skåp på Vippetangen, udden under kungens slott, Akershus fästning. Som utfaller till belåtenhet. Han får ensamrätt på leveranser av kassa- och värdeskåp till staten.

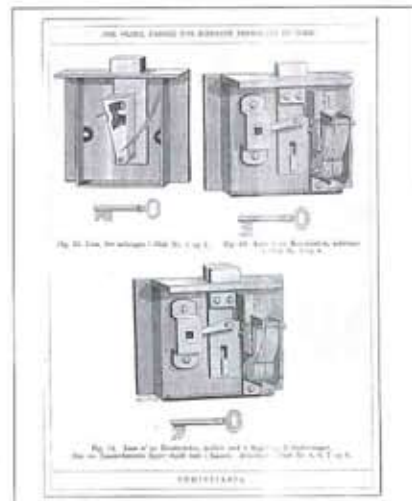
1890 köper han tomt av en skräddarmästare och bygger där en ny fabrik för tillverkning av eldfasta skåp, men också dörrar och trappor. Adressen är Storgata 41.

Privat köper och säljer han under åren som kommer hus och fastigheter inom och utom staden. Familjen flyttar flera gånger.

1900 bygger han fabrik igen, denna gång på Trondheimsveien.

Prislista på kassaskåp från 1879.

Även låsen var rejäla doningar i Johans skåp. Här en bild ur Johans katalog och samma lås som det såg ut i verkligheten. Garanterat dyrkfria grejer. Eller?

Så såg det ut i en av Johans fabriker – i verkligheten.

Lite snyggare blev det efter lite retusch i reklamen.

m var verklighetens Frans Jaeger

Det ser bra ut. Utåt. Men något händer. Året är 1905. Samma år som unionen med Sverige upplöses. Då går Johan i konkurs.

Kanske har han förköpt sig. Kanske kan konkursen förklaras med konkurrens. Några år innan har svågern, Mikal Christoffersen Imerlund, slutat sin anställning hos Johan och startat sin egen kassaskåpsfabrik.

Johan är dock inte den som låter sig nedslås.

Joh Olsen Pengeskapsfabrikk må ha gått över i andra händer än Johans. Men han kan det han kan. Han vet hur man gör.

Och som vår tids moderna affärsmän när de kört ett företag i botten, så startar entreprenören Johan om på nytt.

Den "nya" kassaskåpsfabriken får namnet Joh. Olsen a/s och ligger i hyrd lokal på Marstrandsgate 13. Styrelsen består av hans fru Selma Olsen och hans äldste son Olaf Buskerud. Själv är Johan direktör.

1908 slutar Olaf hos pappa. Han startar eget, Panserskapfabrikken. Men i stället för Olaf kommer Johans andre son, Jacob Bakke-Aas in i styrelsen. Mamma Selma är kvar och Johan själv är, förstås, direktör.

1912 bygger Johan ny fabrik igen,

denna gång på Hasleveijen 26.

1917, efter att ha varit direktör i 43 år, låter Johan Olsen pensionera sig. Det finns en bild av honom bakom årorna i en roddbåt. Han ser nöjd men kanske lite trött ut.

Samma år säljs Joh. Olsen a/s, Johans nya bolag, till det gamla, Joh. Olsen Pengeskapsfabrikk a/s. Cirkeln är slut igen, kan man väl säga.

Styrelsen i det sammanslagna företaget består av herrarna Hermann Krag, Peter Krag och Frans Konow. Direktör för de närmaste tre åren blir Johans son Jakob Bakke-Aas. Företagets aktiekapital är 150 000 kronor.

1921 tillträder Gustav Andreas Kristiansen som direktör för kassaskåpsfabriken. Kristiansen äger även Den Norske Vekt Fabrikk a/s. Hans svärson heter Gunnar Kristiansen.

Den 15 maj 1928 avlider Johan på Menighetssøstrarnas Klinik på Rosenborggaten i Oslo, som den norska huvudstaden nu heter. Johan dör som änkeman, Selma hade gått bort 1920. Johan Olsen efterlämnar nio myndiga barn, sju i Norge, ett i Amerika och ett i Brasilien. Sammantaget hade Selma fött 13 barn, men fyra hade inte överlevt till vuxen ålder.

Johan Olsens gesällbrev från 1871.

Johan blev 79 år gammal. Han efterlämnade, officiellt, ingenting.

Samma år som Johan avlider blir det ny styrelse i Joh Olsen Pengeskapsfabrikk; Herman Krag, Hjalmar Emanuel Olsen och Gustav Andreas Kristiansen. Hjalmar Emanuel är inte släkt med Johan. 1932 försvinner Herman Krag ur styrelsen. Olsen och Kristiansen stannar kvar. De och deras barn och barnbarn ska bli vid rodret i den anrika fabriken i 70 år, i styrelsen eller som disponenter för den dagliga verksamheten.

1934 kommer dock en förändring. Namnbyte igen. Den här gången till a/s Joh. Olsen pengeskapsfabrikk og Den Norske Vektfabrikk.

1936 lämnar Hjalmar Olsen över till sin son Per Viig, som blir disponent tillsammans med Alf Kristiansen, far

till ovan nämnde Gunnar.

De sitter länge i ledningen, till 1973, då Gunnar Kristiansen och Anders B Viig, tillsammans får ta över rodret. Anders Viig lämnar skutan 2006 då han går i pension.

Gunnar Kristiansen sitter ensam kvar i ledningen till 2006, då aktierna i kassaskåpsfabriken säljs till låsmedsforetaget A/S Eiendomssikring i Lillestrøm. Men själva fabriken på Hasleveijen 26 upphör – och rivs.

Med detta är storhetstiden för den anrika kassaskåpsfabriken definitivt över, kan man säga. Joh Olsen Pengeskapsfabrikk blir ett dotterbolag till Eiendomssikring, som har Knut Kildahl, Norske Låsesmedsforenings ordförande, som VD.

Verkstad och lager flyttar till Lillestrøm. Därifrån ska man, lovar Gunnar Kristiansen, sköta leveranser av reservdelar och service till Joh Olsens kassaskåp, valvdörrar och andra produkter på marknaden. Samt ha viss produktion av mindre skåp och lösningar för värdeförvaring.

2007 lämnar den siste av de "gamla" ägarna i Joh Olsen, Gunnar Kristiansen, företaget. Han efterträds av Jim Christer Dahl.

Text: Lars Dahllöf

Han har öppnat tusentals kassaskåp

Han har öppnat tusentals kassaskåp. Norska kassaskåp är bäst i världen. Och de allra bästa är de som tillverkades av Johan Olsens anrika kassaskåpsfabrik.

Det menar i alla fall kassaskåpsspecialisten Odd Ulleberg på lås företaget Safeservice i Årnäs. Som är en person som vet vad han talar om. Få människor, norrmän eller andra, har hans erfarenhet av att öppna kassa- och värdeskåp.

Om det inte varit för hans medlemskap i NL, Norske Låsesmeder forening, som förutsätter oklanderlig vandel, så kunde han ha gjort karriär Samhällets fiende nummer 1.

I mer än 30 år har i stället låsmästaren Odd R. Ulleberg varit den som fått rycka in när polis och andra myndigheter, ambassader, banker och företag vill ha hjälp när kassaskåp och bankvalv gått i baklås, nycklarna till dem försvunnit eller låskombinationen glömts bort.

Med hjälp av - för det mesta - bara fingrar, ögon, öron, penna och papper, samt tålmod, har Odd öppnat hundratals, kanske tusentals kassaskåp. Allt från rena sardinburkar som - bokstavligen - också kunnat öppnas av ett litet barn med hammare och mejsel, till kassaskåp och värdevalv som tagit dagar eller mer än det att få upp.

Men det gäller att inte ge sig. Odd berättar att han ibland kan slita ett halvt dygn för att få upp ett motsträvigt 4-hjulslås.

-Det blir ett slags besatthet, en kamp mellan mig och låset. Men när ryggen och knäna värker så att du är nära att ge upp, och du till slut ändå får upp låset, då känner du att du är ett proffs i den här branschen, skrattar Odd. Och fortsätter:

-Det fina med det här, eller kanske

Låsmästare Odd Ulleberg gillar gamla kassaskåp - och gamla militärfordon, t ex volvovalpar.

Värdeskåp från as Joh. Olsens Pengeskåpsfabrik. Ett mäktigt svårt skåp att öppna utan nyckel och låskombination. Ja, det är nästan omöjligt att få upp det även för en specialist, säger Odd Ulleberg.

tvärtom, är att det aldrig råder någon tvekan om man gjort ett dåligt eller ett bra jobb när det gäller att få upp ett kombinationslås. Antingen öppnar man låset. Eller också förblir det stängt. Det finns inget mellanläge.

En gång slog han vad om en flaska fin whiskey med en representant för en av Europas största kassaskåpstillverkare som påstod att han inte skulle kunna öppna företagets "flaggskepp" bland värdeskåpen.

Det tog ett dygn. Men till slut gick Odd hem med whiskeyn.

Odd och kollegan Jack Skaftnäs på Fossafe i Oslo brukar anordna kurser i skåppöppning för andra norska låsmeder. Den som gått kursen och sen övar flitigt har en god möjlighet att få upp åtminstone 90 procent av alla icke manipulations-säkrade kodlås, säger Odd.

Dock icke Frans Jaegerskåp. Ni vet det där kassaskåpet som Gösta Ekmans bioskurk Sickan i Jönssonligan är specialist på.

Men det har en fullgod förklaring. Det finns nämligen inga Frans Jaegerskåp i verkligheten.

-Fast vi har tagit fram en Frans Jaegerlogga som vi brukar klistra på kassaskåp från andra, riktiga tillverkare.

Själv klarar Odd alltså det mesta i skåpväg. De flesta lås på marknaden är av samma typ som för 150 år sedan. Det har man god hjälp av. Men även Odd tvingas ibland ta till det grova artilleriet.

-Det svåraste skåp jag nånsin öppnat var ett värdeskåp från Johan Olsen, som någon hade försökt spränga. Det tog två dygn och jag måste till slut borra upp det.